Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U000240

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 05-02-2026

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Сальников Валерій Ігорович
2. Valerii I. Salnykov

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCHID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 221

Назва наукової спеціальності: Стоматологія

Галузь / галузі знань: охорона здоров'я

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: ОП 57440 Стоматологія (221 Стоматологія)

Дата захисту:

Спеціальність за освітою: стоматологія

Місце роботи здобувача: Запорізький державний медико-фармацевтичний університет

Код за ЄДРПОУ: 45030873

Місцезнаходження: бульвар Марії Примаченко, Запоріжжя, Запорізький р-н., 69035, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров`я України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 11876

Повне найменування юридичної особи: Запорізький державний медико-фармацевтичний університет

Код за ЄДРПОУ: 45030873

Місцезнаходження: бульвар Марії Примаченко, Запоріжжя, Запорізький р-н., 69035, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров`я України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Запорізький державний медико-фармацевтичний університет

Код за ЄДРПОУ: 45030873

Місцезнаходження: бульвар Марії Примаченко, Запоріжжя, Запорізький р-н., 69035, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров`я України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 76.29.55

Тема дисертації:

1. Клініко-експериментальне обґрунтування актуалізації та вдосконалення концепції лікування хронічного генералізованого пародонтиту шляхом антиоксидантної модуляції механізмів ендогенної цитопротекції

2. Clinical and Experimental Justification for the Actualization and Improvement of the Concept of Treating Chronic Generalized Periodontitis through Antioxidant Modulation of Endogenous Cytoprotection Mechanisms

Реферат:

1. Дисертаційна робота присвячена методологічному вдосконаленню лікування пацієнтів із цільовою пародонтопатією - хронічним генералізованим пародонтитом з метою підвищення терапевтичної ефективності шляхом антиоксидантної модуляції глутатіонзалежних механізмів ендогенної цитопротекції. Фундаментальною основою дисертаційної роботи стали результати клінічних, фізикальних, інструментальних, рентгенологічних, лабораторно-біохімічних та статистичних методів дослідження стану хворих. Структура дисертаційного дослідження поділялася на два послідовні етапи: експериментальний та клінічний. На базі Навчально-наукового медико-лабораторного центру з віварієм ЗДМФУ в рамках міжкафедральної співпраці кафедри пропедевтичної та хірургічної стоматології та кафедри фармакології та

медичної рецептури з курсом нормальної фізіології розроблено та модифіковано технологію моделювання хронічного генералізованого пародонтиту методом трансперитонеальної прооксидантної ін'єкційної терапії (кальцій-дефіцитна прооксидантна модель ХГП) на тваринній моделі з подальшою модуляцією гістоархітектоніки пародонту тварин препаратами на основі Na□SeO□ (лабораторні щури-самки лінії Wistar у кількості 40 особин). Завершення експерименту полягало в евтаназії (тіопенталовий наркоз) та заборі матеріалу у вигляді біоптатів щелеп і крові експериментальних тварин. Для отримання високоспецифічних результатів дослідження використовувались провідний високоточний лабораторний метод: твердофазний імуноферментний аналіз (метод ELISA) та біохімічний аналіз крові пацієнтів досліджуваної групи. У свою чергу, клінічний етап дисертаційної роботи виконувався потужностях Спеціалізованого стоматологічного центру Університетської клініки ЗДМФУ та однієї з клінічних баз кафедри пропедевтичної та хірургічної стоматології Запорізького державного медико-фармацевтичного університету. Попередня розробка протоколу ведення цільового пацієнта на клінічному прийомі, що брав участь у дослідженні, передувала здійсненню як анамнестично-діагностичних, так і терапевтичних маніпуляцій. Кількісний склад контингенту, що взяв участь у дослідженні, дорівнював 50 особам. Структура протоколу поділялася на первинний діагностичний та вторинно-терапевтичний блоки. Перше відвідування клінічної установи мало на меті виконання дослідником діагностичних маніпуляцій. Друге відвідування полягало у проведенні цільової терапевтичної маніпуляції – інтраорального трансгінгівального електрофорезу з препаратом на основі Na□SeO□ («Селеназа», biosyn Arzneimittel GmbH, Germany). Даний етап визначався фундаментальним та повторюваним - елементарною інтегративною структурною одиницею подальшого лікувального циклу. Контроль біохімічних та клінічних показників здійснювався в рамках диспансерних прийомів через 30 та 90 днів після завершення повного циклу лікування. Робоча модель, що була описана, використовувалася протягом усіх етапів дослідження. Вперше на основі комплексних експериментальних досліджень та аналізу даних про активацію запалення, оксидативного стресу, пригнічення антиоксидантної системи, порушення нітроксидергічної системи отримано нові дані про роль пов'язаних факторів ендогенної цитопротекції HSP70 (білок теплового шоку 70 кДа) та HIF-1□ (фактор цитопротекції, що індукується гіпоксією) у патогенезі розвитку хронічного пародонтиту. Вперше визначено нові ланки-мішені для терапії хронічного пародонтиту – глутатіонову систему та білки теплового шоку 70 кДа, а також окреслено перспективність їх позитивної фармакологічної модуляції. Вперше експериментально обґрунтовано та клінічно підтверджено використання антиоксиданту на основі сполуки селену – «Селенази» (діюча речовина – натрію селеніту пентагідрат) у лікуванні хронічного генералізованого пародонтиту середнього ступеня тяжкості. Вперше визначено механізм захисної дії препарату «Селеназа» при експериментальному хронічному генералізованому пародонтиті. Вперше продемонстровано, що додаткове включення в комплексну фармакотерапію селеновмісного препарату «Селеназа» (50 мкг/добу, за допомогою трансгінгівального електрофорезу та per os) підсилює протизапальну та репаративну дію базової терапії, а також надає антиоксидантну та виражену протиішемічну дію. У свою чергу, в термін 90 діб демонструється проспективна динаміка зниження ($p < 0,05$) індексів деструкції кісткової тканини та рухливості зубів як відносно даних, отриманих до лікування, так і відносно величин показників контрольної групи. Результати проведених досліджень дозволили розширити та ґрунтовно поглибити існуючі дані про патогенез хронічного пародонтиту. Встановлено значну протизапальну, протиішемічну та антиоксидантну дію препарату «Селеназа». Всебічно окреслено можливість посилення ефективності базової терапії шляхом використання цільового препарату, що вказує на перспективність та доцільність його подальшого застосування у лікуванні хронічного генералізованого пародонтиту різних клінічних форм, зокрема пародонтиту середнього ступеня тяжкості.

2. The dissertation is dedicated to the methodological improvement of patient management with targeted periodontal pathology – chronic generalized periodontitis – aiming to enhance therapeutic efficacy through antioxidant modulation of glutathione-dependent endogenous cytoprotection mechanisms. The fundamental basis of the work included results from clinical, physical, instrumental, radiological, laboratory-biochemical, and statistical methods of patient assessment. The research was structured in two sequential stages: experimental and

clinical. At the Educational and Scientific Medical Laboratory Center with a vivarium of ZSMPhU, in collaboration between the Departments of Propedeutics and Surgical Dentistry, Pharmacology and Medical Prescription, and Normal Physiology, a technology for modeling chronic generalized periodontitis via transperitoneal pro-oxidant injection therapy (calcium-deficient pro-oxidant model of CGP) was developed and modified in an animal model (female Wistar rats, n=40) with subsequent modulation of periodontal histoarchitecture using Na□SeO□-based preparations. The experiment concluded with euthanasia (thiopental anesthesia) and collection of jaw and blood samples. High-specificity laboratory methods included solid-phase enzyme-linked immunosorbent assay (ELISA) and biochemical blood analysis of the patient cohort. The clinical stage was conducted at the Specialized Dental Center of the University Clinic and one clinical base of the Department of Propedeutics and Surgical Dentistry. A preliminary development of the patient management protocol preceded diagnostic and therapeutic procedures. The study included 50 patients. The protocol was divided into primary diagnostic and secondary therapeutic blocks. The first visit to the clinical facility was for the researcher to perform diagnostic manipulations. Second visit – targeted therapeutic intervention: intraoral transgingival electrophoresis with Na□SeO□-based preparation ("Selenase," biosyn Arzneimittel GmbH, Germany). This stage was fundamental and repeatable, forming the elementary unit of the treatment cycle. Control of biochemical and clinical indicators was carried out within follow-up visits at 30 and 90 days after completion of the full treatment cycle. The prescription list (section №16 AKSH form 043/o) was formed taking into account the individual clinical manifestations of each patient with the target diagnosis participating in the study, under the condition of prior signing of informed consent. The working model described was used throughout all stages of the study. For the first time, based on comprehensive experimental studies and analysis of data on inflammation activation, oxidative stress, suppression of the antioxidant system, and disruption of the nitroxidergic system, new data were obtained on the role of endogenous cytoprotection factors HSP70 (heat shock protein 70 kDa) and HIF-1□ (hypoxia-inducible cytoprotection factor) in the pathogenesis of chronic periodontitis. For the first time, the mechanism of protective action of "Selenase" in experimental chronic generalized periodontitis was determined, namely – activation of HSP70/GSH endogenous cytoprotection mechanisms aimed at reducing inflammation, inhibiting oxidative stress, normalizing the nitroxidergic system, reducing focal ischemia, and improving the overall condition of periodontal tissues. It was also demonstrated that additional inclusion of the selenium-containing preparation "Selenase" (50 μg/day, via transgingival electrophoresis and per os) in complex pharmacotherapy enhances the anti-inflammatory and reparative effects of baseline therapy, as well as provides antioxidant and pronounced anti-ischemic effects. At 90 days, prospective dynamics were observed with a reduction ($p < 0.05$) in bone tissue destruction indices and tooth mobility relative to both pre-treatment data and control group values. The study results allowed for a substantial expansion and deepening of existing knowledge about the pathogenesis of chronic periodontitis. Significant anti-inflammatory, anti-ischemic, and antioxidant effects of "Selenase" were established. The possibility of enhancing the effectiveness of baseline therapy through the use of this targeted preparation was thoroughly outlined, indicating the feasibility and appropriateness of its further use in the treatment of chronic generalized periodontitis of various clinical forms, particularly moderate severity.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Науки про життя, нові технології профілактики та лікування найпоширеніших захворювань

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Впровадження нових технологій та обладнання для якісного медичного обслуговування, лікування, фармацевтики

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Antioxidant Mechanisms of the Protective Action of Selenase in Experimental Chronic Generalized Periodontitis / Salnykov V., Belenichev I., Makyeyeva L., Skoryna D., Oksenych V., Kamyshnyi O. Current

issues in molecular biology. 2025. Vol. 47 (3). Art. 186. DOI: 10.3390/cimb47030186
- Salnykov V., Belenichev I., Samura I. B. The Effect of Selenase on Inflammatory and Cytoprotective Markers in Experimental Chronic Generalized Periodontitis. Biomedical and Pharmacology Journal. 2024. Vol. 17, N 3. P. 1911-1919. DOI: 10.13005/bpj/2993
- Salnykov V.I. Post-therapeutic antioxidants-associated changes in the concentration of inflammation and cytoprotection markers in the blood of patients with chronic generalised periodontitis. Одеський медичний журнал. 2025, № 5. С. 40-45. DOI: 10.32782/2226-2008-2025-5-6
- Сальников В. І. Деякі аспекти застосування селенази в умовах експериментального генералізованого пародонтиту. Актуальні питання сучасної медицини і фармації - 2024 : зб. тез доп. 84 Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю молодих вчених та студентів, 23-24 трав. 2024 р., м. Запоріжжя. Запоріжжя : ЗДМФУ, 2024. С. 198-199.

Наукова (науково-технічна) продукція: методи, теорії, гіпотези

Соціально-економічна спрямованість: поліпшення якості життя та здоров'я населення, ефективності діагностики та лікування хворих

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0123U101110

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Чертов Сергій Олександрович
2. Serhii O. Chertov

Кваліфікація: к. мед. н., доцент, 14.01.22

Ідентифікатор ORCHID ID: 0000-0001-9867-1061

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Запорізький державний медико-фармацевтичний університет

Код за ЄДРПОУ: 45030873

Місцезнаходження: бульвар Марії Примаченко, Запоріжжя, Запорізький р-н., 69035, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров`я України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бєленічев Ігор Федорович
2. Ihor F. Bielenichev

Кваліфікація: д. б. н., професор, 14.03.05

Ідентифікатор ORCHID ID: 0000-0003-1273-5314

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Запорізький державний медико-фармацевтичний університет

Код за ЄДРПОУ: 45030873

Місцезнаходження: бульвар Марії Примаченко, Запоріжжя, Запорізький р-н., 69035, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров`я України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ткаченко Ірина Михайлівна
2. Iryna M. Tkachenko

Кваліфікація: д.мед.н., професор, 14.01.22

Ідентифікатор ORCHID ID: 0000-0001-8243-8644

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Полтавський державний медичний університет

Код за ЄДРПОУ: 43937407

Місцезнаходження: вул. Шевченка, Полтава, Полтавський р-н., 36011, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Чумакова Юлія Геннадіївна
2. Yuliia G. Chumakova

Кваліфікація: д.мед.н., професор, 14.01.22

Ідентифікатор ORCHID ID: 0000-0002-8500-5446

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Міжнародний гуманітарний університет

Код за ЄДРПОУ: 26249278

Місцезнаходження: вул. Фонтанська дорога, Одеса, 65009, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Гудар'ян Олександр Олександрович
2. Oleksandr O. Gudaryan

Кваліфікація: д. мед. н., професор, 14.01.22

Ідентифікатор ORCHID ID: 0000-0001-5370-1570

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Дніпровський державний медичний університет

Код за ЄДРПОУ: 02010681

Місцезнаходження: вул. Володимира Вернадського, Дніпро, Дніпровський р-н., 49044, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров`я України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кокарь Оксана Олександрівна
2. Oksana O. Kokar

Кваліфікація: к. мед. н., доцент, 14.01.22

Ідентифікатор ORCHID ID: 0000-0001-7195-6999

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Запорізький державний медико-фармацевтичний університет

Код за ЄДРПОУ: 45030873

Місцезнаходження: бульвар Марії Примаченко, Запоріжжя, Запорізький р-н., 69035, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров`я України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради Возний Олександр Вікторович

Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні Возний Олександр Вікторович

Відповідальний за підготовку облікових документів Фоменко Наталія Петрівна

Реєстратор Юрченко Тетяна Анатоліївна

Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності Юрченко Тетяна Анатоліївна